FORMATIVE VALENCES OF *BILLIONAIRE BOY* BY DAVID WALLIAMS

Larisa Ileana CASANGIU
"Ovidius" University of Constanţa

Abstract: 'Billionaire Boy' is a famous children's fiction book written by David Walliams, published in 2010 in England and in 2013 in Romania, that can be considered a "compulsory lecture"(a book that every student should read) for children from nowadays considering that it has a lot of formative valences and presenting in a realistic, concise and attractive way a sequence of Joe's life, a 12-year-old billionaire boy. The book talks about false friends, the changes suffered by the human individuals owning huge fortunes and one's attitude towards money but also talks about friendship, true values, childhood issues and general aspects of life.

Keywords: billionaire boy, formative valences, narrative technique.

Cele peste două sute de pagini ale operei *Băiatul miliardar* (de David Walliams) pot indica acest volum drept un roman, însă firul epic unic, focalizarea asupra protagonistului, lipsa episoadelor colaterale şi puţinătatea personajelor, îl situează între povestire şi nuvelă, autorul mărturisind în „Mulţumiri" că a fost deja denumit „una dintre cele mai bune poveşti scrise vreodată" (p. 8).

Subsumabilă literaturii pentru copii, cartea surprinde o secvenţă din viaţa lui Joe Bostan, băiatul miliardar „absurd de bogat" (p. 9), într-un limbaj accesibil copiilor, un stil cu aspect epistolar (predominând totuşi naraţiunea de tip heterodiegetic), schematic pe alocuri, chiar telegrafic, cele trei moduri de expunere împletindu-se armonios, având ca trăsături concizia, claritatea, plasticitatea, nota comică şi oralitatea. Uneori opera capătă aspect de eseu (prin eclectismul informaţiilor oferite), realizând în chip măiestrit o imagine/situaţie iniţială pe care cei mai mulţi dintre copiii şi adolescenţii contemporani nouă o cred ideală (a deţinerii unei uriaşe puteri financiare), dar care se dovedeşte plină de neajunsuri, împovărătoare şi jenantă, iar prin notele groteşti, chiar indezirabilă.

Asemenea romanului autohtonului Cezar Petrescu, *Baletul mecanic*, *Băiatul miliardar* aduce în discuţie consecinţele negative ale excedentului de capital material, tratând însă lucrurile mult mai tranşant, cu accente sarcastice, dar şi cu umor fin, pentru că autorul român nu îl vizează drept cititor ideal pe copil şi pare preocupat mai cu seamă de dezumanizarea personajelor excesiv de bogate, de blazarea lor, de dificultatea (dacă nu chiar, de imposibilitatea) găsirii plăcerii şi a bucuriei de a trăi, în condiţiile în care stimulii-prag ai stării lor afective aproape că nu mai sunt funcţionali, întrucât toate plăcerile şi bucuriile vieţii fiind nu doar gustate, ci devenind o stare permanentă de spirit, deasupra şi dedesubtul căreia nu se află nimic. Altfel spus, în timp ce scriitorul Cezar Petrescu îndeamnă adultul la reflecţii filosofice, scriitorul englez David Walliams reliefează consecinţele negative concrete ale bogăţiei băiatului miliardar (şi a familiei sale), demonstrarea lor realizându-se la modul cel mai elocvent cu putinţă, cu mijloace aproape tehnice (enumerări sub formă de liste, formula

BDD-A22131 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:44 UTC)

matematică a calculării veniturilor încasate de tatăl protagonistului, inserarea unor documente menite să confere autenticitate scriiturii, oferirea de date, nume, informaţii de natură să persuadeze tânărul cititor privind situaţia prezentată).

Posibilitatea citirii textului în aproximativ două ore chiar de către elevi, multitudinea imaginilor artistice cu o doză mare de concreteţe, sugestibilitatea, modul profund verosimil al înfăţişării lucrurilor, surprinderea unor aspecte generale ale dorinţelor şi trăsăturilor copiilor şi adolescenţilor în portretul protagonistului, sunt doar câteva dintre argumentele care justifică statutul de „bestseller" al cărţii, faptul că este citită, apreciată, recomandabilă chiar şi adulţilor care cred doar în valori materiale.

Efectele rapidei îmbogăţiri („peste noapte") se adaugă celor generale ale îmbogăţirii treptate, unul dintre acestea constând în dispreţul bogaţilor cu tradiţie (cu vechime) faţă de proaspeţii îmbogăţiţi, manifestat cu o adevărată solidaritate de „breaslă" (a grupului celor cu tradiţie), la modul cel mai ostentativ faţă de Joe, considerat un *outsider* („toţi cei de la şcoală îl priveau de sus" p. 25). Mai mult, recenta îmbogăţire a familiei Bostan duce la destrămarea cuplului - mama divorţează, obţine „zece miliarde de dolari la partaj" (p. 16) şi pleacă împreună „cu Alan, şeful grupului de cercetaşi din care făcea parte Joe" (idem), conform zvonurilor, cu propriul iaht gigantic, să navigheze pe coastele Dubaiului -, la răcirea relaţiilor parentale (Joe este ignorat de mamă şi neînţeles de tată), la renunţarea la plăcerile culinare simple (precum „plăcinta ciobănească") pentru alimente „fiţoase, cum ar face orice bogătaş care se respectă" (p. 30), chiar dacă acestea din urmă nu le sunt pe plac („E scârbos, dar cumplit de scump, aşa că trebuie să ne apucăm să mâncăm de-astea" – idem).

Acumularea de bunuri materiale este redată printr-o listă ce frizează nu doar absurdul, ci patologicul şi grotescul, de la jucării dorite, în general, de băieţii de pretutindeni (avem în vedere ţările civilizate) – de exemplu, un câine robot din Japonia (p. 10) şi simple plăceri copilăreşti („un aparat de popcorn" – idem), până la cantităţi ridicole de obiecte („500 de perechi de adidaşi Nike" – p. 9) şi personal şi privilegii demne de un rege în sclavagism („maseuză personală aflată la dispoziţia lui 24 de ore din 24" – p. 10; „Odată, Disneyworld s-a închis o zi întreagă, doar pentru ca el să nu fie nevoit să stea la coadă ca să se dea în maşinuţe" - p. 11) şi o sumă nejustificat de mare de cheltuială („100000 de lire pe săptămână, bani de buzunar" – idem) şi de inutilităţi (crocodili, un rechin etc.).

La fel de grotescă apare şi Safira, *fata de la pagina 5*, atât prin vestimentaţie, prezenţă, cât mai ales prin dorinţele de înavuţire exprimate. În acest sens, este grăitoare lista de cadouri pe care ea o întocmeşte pentru ziua sa (care urma să aibă loc peste unsprezece luni!): „Un Rolls Royce decapotabil din aur masiv / Un milion de lire, cash / 500 de perechi de ochelari de soare Versace / O casă de vacanţă (mare) în Marbella / O găleată de diamante / Un unicorn / O cutie de bomboane (mare) Ferrero Rocher / Un iaht uriaş, enorm, adică foarte mare / Un acvariu mare de peşti *topicali* / Filmul *Un chihuahua din Beverly Hills* pe DVD / 5000 de sticle de parfum Chanel / Încă un milion de lire, cash / Nişte aur / Abonament pe viaţă la revista *OK* / Un avion privat (unul nou /…/ nu la mâna a doua) / Un câine vorbitor / Chestii scumpe, în general / 100 de rochii de firmă (nu-mi pasă de care, dacă sunt scumpe. De oricare. Pe alea care nu-mi plac poate să le vândă mama la piaţă) / O jumătate de litru de lapte semidegresat / Belgia" (p. 113).

BDD-A22131 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:44 UTC)

Chiar la o superficială *analiză a produselor activităţii* la care se pretează această listă, reies clar numeroase trăsături ale personajului: infantilismul autoarei (îşi doreşte lucruri ieftine, de utilitate imediată/redusă: *o cutie de bomboane Ferrero Rocher*, filmul *Un chihuahua din Beverly Hills* pe DVD, *un câine vorbitor, o jumătate de litru de lapte semidegresat*), precaritatea cunoştinţelor ei de cultură generală (ştie să scrie *Rolls Royce* şi *Chanel*, dar nu „tropicali"; crede să diamantele se vând/cumpără la găleată; vrea „nişte aur", crede că parfumul poate fi păstrat zeci de ani; îşi doreşte *un unicorn*, fără precizarea dacă termenul desemnează un animal - fabulos sau nu - sau o companie evaluată la peste un miliard de dolari!; crede că o ţară – Belgia - poate fi cumpărată), snobismul (*Chestii scumpe, în general; 100 de rochii de firmă*), aviditatea după ştiri din viaţa personalităţilor (*abonament pe viaţă la revista OK*), educaţia deficitară (atât prin ceea ce îşi doreşte, cât şi prin faptul că i se pare firesc, moral şi legal ca rochiile de firmă care nu-i plac să fie vândute de mama sa la piaţă!), materialismul/mercantilismul său, fără preocupări spirituale, eclectismul şi redundanţa limbajului (alătură chestiuni extrem de diferite, vrea *un milion de lire, cash,* apoi *încă un milion de lire, cash*!), stupiditatea listei.

Safira formează, prin superficialitate, perechea firească a domnului Bostan, însă o pereche absolut ridicolă (prin înfăţişarea contradictorie, prin diferenţa de vârstă şi, mai ales, prin sentimentele/dorinţele extrem de diferite care îi ţin alături), întregind portretul partenerului său, ambii fiind caracterizaţi de note caricaturale care uneori induc repulsia. Ca mentalitate privind bunăstarea, prin viziunea materialistă, personajul se alătură lui Parpangel, protagonistul *Ţiganiadei* (de Ioan Budai Deleanu), care, în călătoria sa onirică în Rai, vede, în loc de nisip, pietre scumpe, aur, şi o abundenţă culinară cu specific autohton (râuri de lapte dulce, maluri de mămăligă moale, dealuri şi coaste de caş, brânză, slănină, cârnăciori aioşi, cartaboşi etc., de unde te poţi înfrupta şi adăpa fără osteneală).

Lipsa depunerii oricărui efort (în special fizic) de către Joe în procurarea şi utilizarea mijloacelor de *loisir* de care dispune, are şi o consecinţă indezirabilă în plan estetic şi privind sănătatea: Joe este obez. Însă, paradoxal, tocmai acest handicap îi aduce în viaţă aspectul cel mai tânjit: un prieten sincer, de caracter, care, în final, îi va deveni frate vitreg.

Pierderea întregii averi provoacă o reevaluare personală, o reechilibrare a relaţiilor dintre personaje, întregirea familiei pe noi criterii.

Cartea se dovedeşte interesantă şi din perspectiva profesorului caracterizat de o serie de redundanţe verbale care individualizează breasla de apartenenţă de pretutindeni, enumerate cu oralitate şi umor: „Pe locul zece… / - Mergeţi, nu alergaţi. // Pe locul nouă, nedetronat până acum… / - Ce mesteci acolo? // Urcă trei locuri, pe opt… / - Încă vă mai aud vorbind. // Pe locul şapte, un fost numărul unu… / - Nu mai încape nicio discuţie. // O nouă intrare, pe locul şase… / De câte ori trebuie să-ţi spun? // Cade un loc în clasament, ajungând pe cinci…/ - Atenţie la ortografie! // Un alt nedetronat, pe locul patru…/ - Nu faceţi mizerie! // O nouă intrare în clasament, pe locul trei… / - Vrei să-ţi iei examenele? // Pierzând la mustaţă locul unu… / - Ce-ar fi să faci asta acasă? // Rămâne în continuare pe primul loc… / - Nu-ţi faci rău doar ţie, ci întregii şcoli." (pp. 77-78)

Tehnica narativă prin care este instituită opera constă în înlănţuirea a douăzeci şi şase de episoade/scurte capitole şi un post-scriptum, discursul adresându-se direct cititorului, interpelat frecvent („V-aţi imaginat vreodată cum ar fi să aveţi un milion de lire? /…/ Faceţi

BDD-A22131 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:44 UTC)

cunoştinţă cu Joe Bostan.” – p. 9; „**Ding**! / Nu, cititorule, asta nu-i soneria ta. Nu e nevoie să te scoli.” – p. 48; „Nici de data asta n-a fost soneria ta, cititorule!”- p. 74). Pagini întregi umplute cu un singur cuvânt repetat („BI-LĂ! – pp. 38-41) sau prelungirea fiecărui sunet al unui cuvânt pe câteva rânduri (redată grafic prin litere) – scârţ - p. 13; Ţîr – p. 74 -, dar şi enumerările de obiecte şi nume de câte un cuvânt pe rând, prezintă valenţe multiple: conferă oralitate scriiturii; sugerează reacţia emoţională care le generează, le însoţeşte sau pe care o induc, imprimă o notă comică textului, dau răgaz cititorului să se amuze, să se distreze, să empatizeze cu personajele sau să umple cu imaginaţia sa spaţiile alveolare create astfel, să se bucure că parcurge rapid textul, să cugete.

Joe nu este doar personajul principal, ci şi personajul pivot asupra căruia se focalizează perspectiva autorială, cartea conţinând numeroase elemente care îi conferă atractivitate faţă de micul cititor. În primul rând, denumirea „bucatelor” din meniul bucătăriei şcolii din cartier. Oricare denumire a felurilor de mâncare de aici conţine, mai cu seamă, sugestii privind reacţia copiilor de mâncarea gătită: *hamsteri pe pâine prăjită, lazane păroase, macaroane mucioase, omletă de şoşoni, orez cu mătreaţă, pisoi carbonizat, tartă din căcăreze de veveriţă cu frişcă sau îngheţată, tocană de molii, pudel fiert, şarlotă de şobolan* (pp. 69-72). Astfel, putem considera că avem de-a face o adevărată estetică a scabrosului, cum ar putea fi denumită!

Tot în categoria elementelor atractive pentru copii se încadrează poreclele unor cadre didactice (*Domnişoara Ţâfnă*”) şi ale unor elevi (*Râmătorii*), dar şi lista numelor inadecvate cadrelor didactice (exemple: Puiu Găină, Crenguţa Busuioc, Stan Castan, Eva Pora, Mioara Ciobanu, Ana Poda, Michelangelo Bălosu, Rândunel Pisică, Afrodita Urâtu – pp. 139-141).

Cartea este valoroasă şi prin oferirea, în ediţia în limba română, a unor explicaţii şi informaţii culturale în notele de subsol (explicarea unor termeni: *şicană, heliport*; prezentarea unor publicaţii: *OK, Heat, Financial Times, The Guardian, Daily Star*, a unor evenimente istorice: *bombardamentul de la Pearl Harbour* sau a unor personalităţi: *Piers Morgan*).

Conştientizarea unor probleme cu care se confruntă oamenii foarte bogaţi (falsa prietenie arătată de oportunişti, lipsa unui prieten adevărat, acuzaţii false de vătămare sau de hărţuire) constituie o altă piesă de rezistenţă a operei în ce priveşte recomandarea ei spre lectură unui public divers.

Totodată, cartea poate constitui şi un îndreptar pentru părinţii care, în căutarea banilor, se îndepărtează (cel puţin fizic) de odrasle: „asta-i ceea ce vreau şi eu! exclamă Joe. Să-mi petrec mai mult timp cu tata. Nu-mi pasă de toţi banii ăia stupizi” (p. 183)

Nu lipsite de importanţă pentru copii sunt ilustraţiile realizate de Tony Ross, grafica şi caricaturile sale contribuind la accesibilizarea mesajului textului, la sublinierea comicului de situaţie şi la creşterea gradului de plasticitate şi de expresivitate ale limbajului.

NOTĂ: Pentru citările precizate în paranteze (în corpul textului) s-a folosit ediţia: Walliams, David, *Băiatul miliardar* (trad. Diana Marin-Caea), Ed. Arthur, Bucureşti, 2013 (Ilustraţii: Tony Ross)

BDD-A22131 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:44 UTC)

BIBLIOGRAFIE

1. Budai Deleanu, Ioan, *Ţiganiada,* Ed. Litera Internaţional, Bucureşti – Chişinău, 2001
2. Casangiu**,** Larisa Ileana, *Literatură română şi literatură pentru copii. Note de curs şi sugestii de lecturi plurale ale unor opere*, ediţia a II-a revizuită şi adăugită**,** Editura NAUTICA, Constanţa, 2007
3. Casangiu, Larisa Ileana, *Valenţe formativ-instructive ale literaturii pentru copii*, în: *Repere în organizarea procesului didactic la disciplina* Limba şi literatura română*, în învăţământul primar*, Editura NAUTICA, Constanţa, 2009 (ediţia a II-a revizuită şi adăugită), pp. 102-103
4. Petrescu, Cezar, *Baletul mecanic*, Ed. Junimea, 1987
5. Walliams, David, *Băiatul miliardar* (trad. Diana Marin-Caea), Ed. Arthur, Bucureşti, 2013 (Ilustraţii: Tony Ross)

BDD-A22131 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:52:44 UTC)